

Sari Multala kok ym.

Kirjallinen kysymys tekijänoikeusdirektiivin 17 artiklan kansallisesta toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

EU:n uusi tekijänoikeusdirektiivi (EU) 2019/790, tuttavallisemmin DSM-direktiivi, annettiin pitkällisen valmistelun, neuvottelun ja kompromissien tuloksena 15.4.2019. Direktiivin 17 artikla käsittelee alustapalveluita, jotka saavat kaupallista hyötyä kuluttajien lataamista sisällöistä, jotka voivat sisältää tekijänoikeudella suojattuja teoksia. Tällä hetkellä alustapalvelut pystyvät levittämään verkossa sisältöjä maksamatta sisällön tekijöille. Ne ovat voineet vierittää sopimusehdoilla vastuun kansalaisille, jotka lataavat musiikkia, tv-sarjoja tai elokuvia palveluun. Verkon alustapalvelut ovat siis pitkään hyödyntäneet luovia sisältöjä ja jakaneet niitä alustoillaan oikeudenhaltijoiden kustannuksella. Tällainen on tietysti myrkkyä sisältö- ja digimarkkinoiden kehitykselle. Jos joku pystyy halutessaan käyttämään sisältöjä maksamatta, sisällöstä maksavien palvelujen on vaikea pärjätä kilpailussa. Lisäksi on väärin, että joku voi hyödyntää liiketoiminnassa toisten luovan työn tuloksia lupaa kysymättä ja korvausta maksamatta.

EU puuttui tähän ongelmaan tekemällä artiklan 17, joka määrittelee, että nämä palveluntarjoajat toimivat tekijänoikeudellisesti eli välittävät sisältöjä yleisölle tai saattavat niitä yleisön saataville, ja määrittelee, miten ne voivat jatkossa hyödyntää tekijänoikeudella suojattua aineistoa liiketoiminnassaan. Direktiivin tarkoituksena on mukauttaa jäsenmaiden tekijänoikeuslainsäädäntöä vastaamaan digitaalisen toimintaympäristön vaatimuksia. Näin halutaan edistää sisämarkkinoiden toimintaa, vahvistaa korkeatasoinen suoja oikeudenhaltijoille, helpottaa oikeuksien hankkimista ja luoda kehys teosten ja muun suojatun aineiston hyödyntämiselle. Ideana on, että tämä vastuu panee yritykset hoitamaan lisenssit kuntoon, mikä on sekä palvelussa sisältöä julkaisevan kuluttajan ja julkaistun sisällön tekijöiden yhteinen etu.

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että OKM:n ehdotus 17 artiklan voimaan saattamiseksi ei valitettavasti vastaa kaikilta osin direktiivin sisältöä eikä sen tavoitteita vahvistaa oikeudenhaltijoiden suojaa ja yhdenmukaistaa lainsäädäntöä sisämarkkinoilla. Luovat alat muodostavat 4,4 % Euroopan bruttokansantuotteesta ja työllistävät 7,6 miljoonaa ihmistä, joten lain uudistus koskee yrityksiä ja luovan alan ammattilaisia EU-maissa laajasti. Kansalliset poikkeamat istuvat huonosti yhteen tavoitteen kanssa, jossa sisämarkkinoita harmonisoidaan ja oikeustilaa selkiytetään Euroopan unionin alueella.

Ei ole Suomen etu, jos kansallista lakia joudutaan myöhemmin tarkistamaan EU-tuomioistuimen linjausten johdosta. Ei ole myöskään globaaleille markkinoille tähtäävien kotimaisten kasvuyritysten etu, että niihin sovellettavat säännöt vaihtelevat sen mukaan, toimivatko ne kotimarkki-

Kirjallinen kysymys KK 641/2021 vp

noilla vai kohdemarkkinoilla. Data, alustat ja luovat sisällöt ylittävät kansalliset rajat ketterästi jo nyt. Myöskään niiden sääntelyyn ei tulisi rakentaa kansallisia versioita.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus korjata tulevan esityksensä toteuttamaan paremmin direktiivin tavoitetta luovan työn tekijöiden suojan vahvistamisesta?

Helsingissä 15.11.2021

Sari Multala kok
Paula Risikko kok